

Wielbłąd jednogarbny

Camelus dromedarius

Pochodzenie: Półwysp Arabski

Gromada: ssaki

Rozmiary: 1,8–2,1 m

✦ **JADALNE**

✦ **LECZNICZE**

✦ **HANDLOWE**

✦ **PRAKTYCZNE**

Dromader jest na pustyniach Arabii i Afryki Północnej tym, czym koń czy krowa w bardziej umiarkowanym klimacie – jucznym zwierzęciem, wierzchowcem dla wojowników, dostarczycielem mleka i mięsa. Mimo niezgrabnego wyglądu, jest znakomicie zaadaptowany do życia w suchym, jałowym środowisku.

JEDEN CZY DWA GARBY?

Wszyscy wiedzą, że istnieją dwa rodzaje wielbłądów – jedno- i dwugarbny. Jak wielu, ja też przeżyłem chwilę wahania i musiałem upewnić się, który jest który. Baktrian, wielbłąd występujący w Azji Środkowej, ma dwa garby, tymczasem dromader, czyli wielbłąd arabski, będący bohaterem tego rozdziału – tylko jeden garb. Jak zauważył Alec Issigonis (patrz ramka na sąsiedniej stronie), wielbłąd jest jednym z najbardziej niezgrabnych zwierząt na świecie, jakby stwórca złożył go z części, które mu pozostały niewykorzystane. Ma długie, pałkowate, iksowate nogi, stożkowaty garb pośrodku grzbietu, małą głowę z wielkimi oczami. Nie dziwnego, że sprawia wrażenie wciąż poirytowanego.

Chociaż wielbłąd jest ściśle związany z pustyniami Arabii i Afryki Północnej, rodzina wielbłądowatych pochodzi z Ameryki Północnej, gdzie wyewoluowała około 45 milionów lat temu. Dopiero 2–3 miliony lat temu przodkowie wielbłąda migrowali przez nowo utworzone połączenia lądowe do Ameryki Południowej i Eurazji. Północnoamerykańskie wielbłądowate wyginęły 10 000–8000 lat temu, kiedy pojawili się pierwsi ludzie, a stało się tak prawdopodobnie w wyniku polowań. W Ameryce Południowej przeżyły cztery gatunki: bezgarbna alpaka, lama, guanako i wikunia, a w Starym Świecie dwa gatunki: wielbłąd jednogarbny i wielbłąd dwugarbny.

Wielbłądy, podobnie jak krowy i konie, są zwierzętami kopytnymi, chociaż nie mają kopyt. Mają po dwa palce zakończone poduszką skórną, która równomiernie przejmuje ciężar ich ciała w chodzie i zapobiega zapadaniu się nóg w piasku. Z byłem domowym łączny wielbłądy także to, że są przeżuwaczami z wielokomorowym

żołądkiem umożliwiającym zamianę pokarmu roślinnego w bogate w białko i tłuszcze mięso i mleko. Choć przeżuwają podobnie jak krowa, to ich żołądek składa się tylko z trzech komór, brakuje w nim ksiąg. Od innych gatunków dużych ssaków różni je natomiast znakomite przystosowanie do warunków pustynnych.

Panuje powszechne błędne przekonanie, że wielbłąd przechowuje w garbie wodę, a spragnionego wody wielbłąda można poznać po zwiotczałym, zwisającym na bok garbie. W rzeczywistości garb służy do przechowywania nie wody, tylko tłuszczu i jest podręczną spiżarnią pozwalającą zwierzęciu obyć się przez wiele dni bez jedzenia. U większości ssaków, w tym u człowieka, tłuszcz jest rozmieszczony równomiernie w całym ciele i służy jako izolacja przed zimnem. W warunkach pustynnych takie rozwiązanie jest zbędne, a tkanka tłuszczowa utrudniałaby wielbłądowi pozbycie się nadmiaru ciepła. Jasne futro wielbłąda dobrze odbija ciepło w dzień, a w nocy chroni przed pustynnym chłodem. Wielbłąd ma także kilka cech chroniących go przed burzami piaskowymi: potrafi świadomie zamknąć nozdrza, żeby nie dostał się do nich piasek i ma długie rzęsy chroniące oczy. W oku znajduje się dodatkowa, cienka powieka poruszająca się na boki oraz z góry na dół, która działa jak wycieraczka ścierająca piasek i chroniąca oko, nie utrudniając zwierzęciu widzenia.

Wielbłąd jest także znakomicie przystosowany do oszczędzania wody. Ssaki pozbywają się nadmiaru ciepła pocąc się. W ten sposób tracimy wodę, ale jednocześnie obniżamy temperaturę ciała, tyle że w warunkach pustynnych, gdzie brak wody, mogłoby to mieć fatalne następstwa. Dlatego zamiast pocić się, wielbłąd potrafi zmienić temperaturę ciała o 11°C, z 34 do 41,7°C. Podobna zmiana temperatury u człowieka byłaby objawem silnej, może nawet śmiertelnej gorączki. Wielbłądy oszczędzają wodę, wydalając bardzo zagęszczony mocz, a ich łajno jest tak suche, że używa się go jako paliwa do ogrzewania i gotowania.

Mimo takiego przystosowania, także wielbłądowi czasem brakuje wody. Wielbłąd utrzymuje poziom płynów w układzie krążenia, pobie-

ŻYCIE NA PUSTYNI
Wielbłądy zaadaptowały się do życia w warunkach, w jakich żaden inny ssak nie zdołałby przeżyć.

Wielbłąd to koń zaprojektowany przez komisję.

Projektant samochodów Alec Issigonis (1906–1988)

